

The Döner Tour

Turkiet 7-20:e april 2005

av **Tomas Haraldsson**

En sval vårkväll vid Hagia Sofiakyrkan i centrala Istanbul möttes två unga män i en mörk gränd. Den ena hade kommit med tåget från Grekland, den andre med flyget från Kairo, Egypten. De två slog sig ned på ett café och började smida planerna till den odysse genom Turkiet som ganska snart kom att gå under namnet "The Döner Tour".

Våren 2005 reste Linus Blomqvist genom Sydosteuropa och Turkiet, fågelskådande och allmänt upplevande. Samtidigt befann jag, Tomas Haraldsson, mig i Egypten och jobbade som rundreseledare för tredje vintersäsongen. Jag hade planerat att avsluta denna säsong nu i april med ett par veckors skådning någonstans i Mellanöstern. Libanon var planerat men p.g.a. de tilltagande oroligheterna där så beslöt jag mig för att skjuta på det projektet och sökte ett alternativ. Kontaktade så den resande unge herr Blomqvist och vi beslöt oss för att turnera Turkiet tillsammans i ett par veckor.

Sådan var upptakten till resan. Nu blev det hela en rätt oplanerad (eller snarare helt oplanerad!), improviserad, avslappnad men suveränt lyckad tur. C:a 215 arter var dessutom klart över förväntan. Vi ville få med de klassiska skådarområdena runt Birecik/Halfeti, Göksudeltat och Demirkazik men också hinna uppleva det land som vi faktiskt reser igenom. En väl avvägd mix, helt enkelt, av dönerkebab, vackra landskap, östliga klippnötväckor och spännande reseupplevelser.

Resrutten

7:e april - sammanstrålar i Istanbul på kvällen.

8:e april - allmänt turistande i Istanbul hela dagen.

9:e april - mer turistande, turkiskt bad och på kvällen nattbuss mot Birecik i sydost.

10:e april - ankomst Birecik efter lunch. Skådande resten av dagen runt Euftrat. Två nätter i Birecik.

11:e april - skådning runt ibiscentret, längs Euftrat och runt Birecik hela dagen.

12:e april - skådning runt Halfeti (30 km N Birecik) fram till em, sen tillbaka till Birecik och vidare med buss till Gaziantep.

13:e april - hyr bil i Gaziantep och drar västerut. Skådning längs vägen och vid Topprakkale på em. Natt i Osmaniye.

14:e april - skådning på morgonen/fm vid Topprakkale, sen kör vi västerut till Göksudeltat under em. Kvällsskådning i Göksudeltat. Två nätter i Tasucu.

15:e april - skådning hela dagen runt Akgöl/Göksudeltat och bergen ovanför.

16:e april - morgonskådning vid bergsbyn Demircili, sen kör vi österut och lämnar hyrbilen i Adana på em. Buss till Nidge och vidare med taxi på kvällen till Demirkazik. Två nätter på Safak Pansion.

17:e april - skådning hela dagen i bergen vid Demirkazik.

18:e april - morgonskådning i Emlil Valley, Demirkazik, och på em buss till Sultanträsket.

19:e april - skådning på morgonen/fm i Sultanträsket och vidare på em till Kayseri. The Döner Tour avslutas med turkiskt bad och middag på kvällen. Sen drar Tomas med nattbussen mot Istanbul och Linus stannar över natten i Kayseri.

20:e april - Tomas tillbringar dagen i Istanbul och flyger på kvällen tillbaka till Kairo. Linus fortsätter äventyren mot Kappadokien.

Praktiskt om transporter, boende, priser etc.

I vår mening är Turkiet ett fantastiskt land att resa runt i. Lätt att hitta billigt boende och överallt finns suveränt god och billig mat. Bussnätet är väl utbyggt och består av toppfina bussar som smidigt tar en dit man ska. Kan helt klart rekommenderas även om man på en skådartripp gör sig bäst med en hyrbil. Att skaffa en sådan var en viss frustration då engelskakunskaperna borta i sydost är synnerligen begränsade, dessutom är bensin väldigt dyrt (12 kr/litern när vi var där). Annars är trafiken helt ok att köra i och vägarna mestadels bra. Vi betalade 190 USD för 4 dagar med en medelstor Fiat, men då vart den också hämtad i Adana (25 mil bort) när vi var klara med den.

I Istanbul bodde vi på Sultan Hostel i gamla kvartetet Sultanahmet. Unga ryggsäcksresenärer, livligt och fräscht. C:a 170 kr för ett dubbelrum.

I Birecik hittade vi enkelt (minst sagt) boende på Otel Dogan mitt i byn. Två sängar och ett litet bord, det var det. Men helt ok för vår typ av resande, 100 kr/natt för dubbelrum.

I Gaziantep bodde vi på ett hotell som hette Evin mitt i centrum. Stort och fint rum med TV och fräscht badrum. 120 kr.

I Osmaniye (staden närmast Topprakkale) bodde vi på Otel Cinar, bakom bensinmacken längs huvudgatan. Också dryga hundringen för en natt, bra standard.

I Tasucu (Göksudeltat) blev det förstås ”skådarhotellet” Fatih. 150 kr/dubbelrum, fin standard och bra läge vid hamnen. Internet och bra restaurang precis intill.

I Demirkazik var boendet också rätt givet, Safak Pansion vid avtaget mot byn Cukurbag. Prutade om priset ett tag, han har ett bra utgångsläge där uppe i ingenstans... Nästan 400 kr/pers (40 euro) fick vi hosta upp för två natters boende med helpension i Turkiets kallaste rum. Det spartanska boendet och maten vägdes upp av grymt häftig natur och skådning. Resans höjdare, bokstavligen talat. För 15 euro/pers blev vi också uppkörda på berget i traktor i gryningen för att se snöhönsen. Minnesvärd upplevelse.

I byn Ovalifcik (eller nåt sånt) vid Sultanträsket bodde vi på Sultan Pansion. Också här ett visst prutande om boendepreis och båttur. Fick ett dubbelrum (Turkiets näst kallaste) med frukost för 125 kr.

Tips om lokalerna och arterna

För att få ett optimalt artutbud bör man nog lägga en resa här några veckor senare än vi gjorde. Kändes som lite för tidigt på våren för de senare insektsätarna och flera av specialarna verkade inte ha kommit än. Vi hade t.ex. varken blek eller gulstrupig stensparv, vitstrupig näktergal, oriensångare eller grön biätare borta i sydost. Också generellt ganska dåligt med t.ex. törnskator, biätare, vadarsvalor och träsktärnorna.

I Birecik hittade vi visselhöns både i wadin bakom ibiscentret och vid den steniga platån före vägen börjar slingra sig ner mot Halfeti. Dämningarna av Eufrat gör att vattenståndet ändras dag för dag, vilket har försämrat chanserna att se gråfiskare och flyghönsen som kommer och dricker vid bankarna i floden. Vi hade en förbiflygande gråfiskare och ett par flockar svartbukig flyghöna som drog förbi ner mot floden.

Vi hade en ung hökörn längs vägen några mil väster om Gaziantep.

I Göksudeltat (numera dränerat, det är sjön Akgöl som står för de flesta fåglarna) kan man köra runt hela området, visserligen skumpigt men fram kommer man. Ganska lättskådat. Blev visade lokalen för smyrnakungsfiskare av en fransk grupp, såg två ex där. Verkar svårsedd och fåtalig i området.

I Demircili åkte vi genom byn och gick sedan runt i tallskogen precis ovanför byn. Fantastiskt fin morgon med knallobsar på bl.a. rostsparv, svarthakad sångare, balkanmes, masktörnskata och efter ett visst slit också mästersångare och Krupers nötväcka.

Traktorfärden (15 euro/pers) upp på berget i gryningen i Demirkazik var en stor upplevelse! Efter snöhönsen och järnsparvarna gick vi den branta ravinen ner och hittade på två murkrypare ungefär halvvägs. Det är en brant, stenig och delvis vådlig tur ner genom ravinen, inte att rekommendera om man har problem med ben eller knän, eller hjärtat heller för den delen.

I Sultanträsket blev vi erbjudna en 6-7 timmarstur med jeep och båt för 150 euro! Efter att ha vaknat upp från avsvimmandet, och "storchefen" hade åkt därifrån, så prutade vi till oss en kortare tur med båt i 4 timmar för bara 25 euro. Då åkte vi bil/gick över slätten till båten, stakades runt i träsket i ett par timmar och tillbaka. Mycket väl värt pengarna och suveränt bra skådning.

Reseberättelse

7:e april

I ett vårvackert Istanbul landar jag på eftermiddagen efter en smidig tvåtimmarsflygning från Kairo. Träffar Linus på uppgjord plats senare på kvällen och vi inkvarterar oss på ett vandrarhem i Sultanahmet, det gamla kvarteret med bl.a. Hagia Sofia-kyrkan och Blå Moskén. Efter att kommit oss till rätta i rummet så sätter vi oss i restaurangen och konfererar över upplägget på denna tripp. En plan tar form och rätt utsjasade efter en långs resdag kommer vi i säng före midnatt.

8:e april

Dagen är vikt till turistande i denna sagostad. En stad som varit hjärtat i flera av historiens största imperier och funnits till i ett par tusen år bör rimligen ha lite att visa upp för besökaren. Sålunda betas av Hagia Sofia, Blå Moskén, Hippodromen (med bl.a. en 3.400 år gammal obelisk från det faraonska Egypten) och Topkapi-palatset.

Under rundtravandet i staden hinner vi också dra in de första resarterna som *alpseglare*, *svarthuvad mås*, *dvärgmås*, *medelhavslira* och *palmduva*. På kvällen sen beivrar vi ett annat måste för Turkiet-resenären, nämligen ett s.k. hamam, ett turkiskt badhus. En kulturupplevelse av det behagligare slaget att sitta i en bastu och sen bli badad, knådad och masserad av en... ja, vad han nu kallas, massören och inschamponeraren. Dagen kompletteras med turkisk husmanskost på en restaurang intill. Nu har sevärdhetskvoten fyllts upp, dags att börja jobba på fågelkvoten, så vi siktar på att ta oss mot sydost och Birecik.

9:e april

På förmiddagen checkar vi ut från rummet, dumpar ryggsäckarna i förvaringsrummet och drar iväg för att skaffa bussbiljett. Det är en lång sträcka vi ska ta oss så det blir nattbuss mot Gaziantep och sen vidare mot Birecik. På dagen åker vi också båt på Bosporen, en annan klassiker som för skådaren även innebär fina obsar av flockarna av *medelhavsliror* som drar genom sundet. Lite andra saker att fixa under dagen och så på kvällen kommer vi iväg med bussen från stadens enorma busstation och börjar nattens färd österut.

10:e april

Som tur är så får vi ett dubbelsäte var, så vi lyckas sova några timmar under färden. Annars är ju inte ett bussäte den bekvämaste platsen att tillbringa en natt. När vi kvicknar till med grusiga ögon och ömma ryggar vid 6-tiden så är det en karg, vindpinad högsått som breder ut sig på båda sidor om vägen. Känns som det skulle kunna vara Centralasien lika gärna, höga snöklädda berg bildar kuliss i fjärran. *Isabellastenskvättor* och *kalanderlärkor* skymtas från bussfönstret, *härfåglar* här och där. Färden fortsätter ner mot lägre nivåer, som att åka från tidig april till mitten på maj på en timme! Framåt 14-tiden börjar vi närma oss Birecik, sista biten dit är genom torrt, böljande landskap där vi fyller på artlistan med *ormörn*, *svart stork* och flera skruvar med *vita storkar*.

Kliver av (som enda passagerare) vid motellet väster om Eufrat och får oss lite lunch där. Vi hinner knappt hugga in på den efterlängtrade måltiden innan en flock mörka fåglar pockar på uppmärksamhet; *eremitibisar*! Flocken ligger och snurrar över floden, de kommande två dagarna i området så vart vi ganska mätta på ibis-obsar faktiskt. För att hitta ett billigare och mer centralt beläget boende så knallar jag iväg över bron och in i Birecik medans Linus sitter kvar vid vår packning. *Dvärgskarv* och *rödhuva törnskata* hängs in från bron, och efter ett visst snurr inne i staden lokaliseras ett enkelt och billigt rum på Otel Dogan. 120 kr/natten, utsikt över Eufrat och mitt i stan! Vi kommer oss tillrätta där och ger oss sen ut på en sväng längs floden. Ordentligt uttittade blir vi och en skock skråniga ungar hänger efter oss hela tiden, så vi styr stegen mot "uv-caféet" och blir snart inviftade när de ser kikarna.

Kyparen vet exakt vad som gäller och har efter en stund (och en snabbobs av en *balkanspett*) hittat två *bleka dvärguvar* i ett träd! Kanonobsar förstås där de fyller upp tubkikarfältet, vi utesluter vanlig dvärguva med litteraturen och tar sjsyssta digi-bilder. Tar en kaffe i trädgården och känner oss rätt nöjda ändå. I solnedgången går vi tillbaka mot hotellet, lite kvällsskådning över floden ger bl.a. ett nattkvistgång på 65 *bruna glador*, två *natthägrar* och en *lärkfalk*. På kvällen äter vi på en lokal restaurang, den enda vi fann som var öppen. Suveränt god och billig mat, rätt mycket folk och trevlig atmosfär. Ljummet och skönt ute, det känns att vi kommit oss en bra bit från det kyliga Istanbul.

11:e april

Ger oss upp och ut vid 6-tiden, planen är att skåda oss upp mot och sen runt vid ibiscentret. Fast först lär vi ha lite färskt bröd till matsäcken, och under jakten efter detta får vi oss också en äkta dönerkebab som frukost, perfekt! Tuggar i oss vår kebab medans vi sakta skådar oss norrut längs floden, vackra vyer och en uppvaknande stad med folkliv och kommers. Vår första *östliga sammetshatta* noteras, en art som vi sen skulle se en hel del av här borta. Seglarflocken som far omkring vid klippväggen längs vägen innehåller både *stubbstjärt-* och *alpseglare*, och på resp. klipphylla sitter en *stensparv* och ett par *eremitibisar*. Intensivt spanande resulterar i en förbiflygande *gråfiskare*, en art som tydligen minskat kraftigt här. Ibiscentret visar sig rätt torftigt, flocken står på den stora buren och glor, annars inte mycket till ”center”. Vi knallar upp i den smala, slingrande wadin bakom centret, stake-out för visselhöna mm. Mer *östlig sammetshatta* och *stensparvar*, ett par små flockar med *svartbukig flyghöna* drar förbi ner mot floden, annars är det ganska klent med fågel. Desto fler grodor vars kväkande fullkomligen dånar i den smala ravinen. Vi stretar upp på platån och går längs ravinkanten, torrt stäpplandskap och taggiga buskar. Linus hittar på en *asiatisk kalenderlärka*, några *korttållärkor* drar över, en sjungande *medelhavsstenskvätta* och en *örnvråk* på avstånd håller modet uppe.

När vi för en stund skiljs åt så stöter jag tre *visselhöns* som far iväg över ett krön. Linus kommer och ger sig iväg efter dem, och får till slut se dem hyfsat bra. Solen står nu högt och vi är rätt trötta på fågelfattigt travande och tar oss sålunda ner mot ibiscentret igen. En kopp kaffe med innehavaren och en pratstund men en slipsprydd herre om fågel i området ger oss lite mer kött på benen. Vi är som väntat här lite för tidigt för flera av specialarna.

Efter rasten här, då jag även utmanat ödet genom att dricka vatten från bevakningssslangen, fortsätter vi upp längs floden. *Levantbulbyl* droppar in, vi ser ytterligare en *balkanspett* samt de första *streckade priniorna*. En stor fågel far förbi och efter en förvirrad sekund faller poletten ner; *skatgök!* Uppe vid korset mot Halfeti söker vi förgäves gulstrupig stensparv. Varken denna eller nåt annat kul står att finna trots rotande vid odlingarna och i den frodiga bäckravinen. Får nöja oss med en *balkansångare* bland *gransångarna*, en *örnvråk* och ett par *härfåglar*. I eftermiddagshettan liftar vi tillbaka ner till Birecik och tar sen lite siesta på rummet.

Sena eftermiddagen och kvällen tillbringas på västsidan om Euftrat, vi avnjuter en adanakebab (nytt kebab-X) intill floden till tonerna av *cettisångare* och *streckad prinia*. Letar fågel runt i området norr om motellet och upp mot grustaget men inget kul står att finna, faktiskt rätt fågelfattigt. Ett par flockar med *silkeshägrar* och ett par hundra *skratmåsar* sträcker norrut. Den kurdiska restaurangen Kiyi står för kvällens förtäring, goda ”mezzes” och en kall Efes i kvällssolen med fina vyer över Birecik på andra sidan. Förkylda näsor och bröllopsövåsen på gatan nedanför stör nattsömn.

12:e april

Kommer upp och ut vid 6-tiden och ner till morgonmarknaden. Här inhandlar vi frukt och bröd för dagen och får en döner till frukost, igen. Stort intresse och entusiasm bland de lokala som vanligt när vi två blekansikten med en stor kikare kommer förbi. Dagens plan är att skåda runt byn Halfeti norr om Birecik och efter en viss väntan så kommer vi iväg dit med en minibuss.

En skranglig väg slingrar genom det torra, kuperade och delvis odlade landskapet. Ett dammbygge har gjort att Euftrat svällt till en stor sjö här och satt en del av byn (inkl. halva

moskén) under vatten vilket vi ser när vägen viker av från platån och zickzackar sig ner för branterna. Det är ändå en väldigt charmig och fin by med ”gammeldags” känsla och lugnt tempo. På andra sidan ”sjön” i en klippvägg finns en koloni *stubbstjärtseglare* och i byn får vi fina obsar på *stensparv*, *rostgumpsvala* och *levantbulbyler*. Ett skrånande avslöjar en *skatgök* i ett träd och det sjunger *blåtrast* och *östlig sammetshatta* från sluttningarna. Vi går en liten grusväg upp bland de steniga slänterna och parkerar oss med fin utsikt över byn och omgivande höjder.

Östlig klippnötväcka hängs in ganska omgående och vi ser och hör dem sen hela dagen. Det visar sig bli lite fart på rovfåglarna och en hel del *stjäppvråkar*, flera läckra *mindre skrikörnar*, ett tiotal *bruna glador*, en *ormörn* och flera *ängshökar* sträcker förbi mot norr. Även en grannflock med *biätare* drar över, just ankomna? Repriser på *balkanspett* och *örnvråk* underhåller innan vi går tillbaka genom byn och den slingrande vägen upp på platån. Ett par *smutsgamar* visar upp sig fint och *kornsparvar* och *medelhavsstenskvättor* sjunger runt omkring. Vi bevittnar hur en kornsparv blir påkörd av en bil och förvissade om att den var död går vi fram och hittar till vår förvåning en omtöcknad men till synes hel kornsparv! Hårdhudat få.

Uppe på den karga platån väntar ytterligare kul fågelmöten. Vi stöter ett par *visselhöns* där en av dem ses fint sen, till skillnad från de i wadin igår. En flock lärkor som går på en stenig åker visar sig innehålla både ett par *korttållärkor*, c:a 25 *asiatiska kalenderlärkor* och en bastant *kalanderlärka*, pedagogiska närstudier. Rovissträcket fortsätter till viss del, bl.a. en till *ängshök*, men annars är det ganska stilla här uppe. Vid 14-tiden har vi kommit in i den nybyggda ”Halfeti 2”, får oss en kebab till lunch och åker sen minibuss tillbaka till Birecik.

På eftermiddagen slappar vi lite i rummet, packar ryggsäckarna och kommer senare iväg med en buss från motellet mot staden Gaziantep. Där vidtar lite kultur, som vi kallar det för. Vid 20-tiden hoppar vi av i utkanten av denna miljonstad och ska så hitta Hotel Evin som guideboken tipsar om. Visas ombord på en rishög till minibuss som tar oss till en annan rishög till minibuss och så iväg in genom Gazianteps ”bad neighbourhoods”. Ingen kan ett pip engelska som vanligt. Efter en lång tur genom ghettona släpps vi av i centrum och lyckas efter mycken frågande och travande hitta Hotel Evin och rum till belåtenhet. Dumpar ryggsäckarna på rummet och går till ett snabbmatställe och äter en gözleme kebab till middag, kebab-X igen.

13:e april

Kostar på oss lite sovmorgon då hyrbilsfirmorna inte öppnar före 8 ändå. Sedan vidtar ett drygt fyra timmar långt snurr på jakt efter en vettig hyrbil. Herrejesus. Vi travar runt på huvudgatan, pratar stapplig tyska med en man som vill kränga på oss en bil, vänder på klacken i dörren vid åsynen av prislappen på en av de större firmorna och blir till slut haffade av några killar på gatan som visar oss till hans ”brors” firma. Efter att ha fått in en engelsktalande kille som tolk och prutat om priset så får vi en skaplig Fiat. När vi ska åka visar det sig att passagerarsidan saknar bälte, när detta till slut blir åtgärdat och vi än en gång ska dra iväg så är tanken helt tom och bilen hostar till och dör. Lugn Tomas, andas....

Vid 13-tiden susar vi så ut ur Gaziantep och känner den totala friheten med att ha hyrbil i fyra dagar, fast det tog sin lilla tid. Vi betar av milen, västerut mot Adana och stannar då och då där det ser giftigt ut. Intill en rastplats hittar vi ett par *röd huvade törnskator*, en hane *medelhavssten* och flera *östliga klippnötväckor*. En stund senare blir det tvärnit igen för en

intressant rova som hänger över en sluttning, ut och upp med tuben.....en ung *hökörn*!! Här också en *mindre skrikörn* som bonus.

På eftermiddagen når vi så fram till nästa skådaranhalt, borgen Topprakkale. Även om det inte är bästa tid för rovissträck nu så ska vi ändå reka inför morgondagens satsning här. Står en dryg timme och har c:a 25 *mindre skrikörnar*, en *ormörn*, en del obestämt på långt håll och en flock *biätare*. Pampigt bygge annars och enorm utsikt över slättlandet runt omkring. Inget boendet verkade finnas i byn Topprakkale så vi kör in till Osmaniye och finner ett billigt hotell där. Kvällens tillbringas på en restaurang med turkisk husmanskost (billigt!) och sen på ett internetkafé.

14:e april

När vi ska iväg på morgonen är det igenmulet och grått och inget vidare rovisväder. Inget vidare heller i Linus öga som totalt svullnat igen av någon mystisk infektion under natten. Inte ”tubögat” som väl är, om man nu ska se något gott med det hela. Nåväl, vi kör bort till borgen och står ett par timmar, det spricker upp någorlunda men mulnar snart igen. Någon enstaka *mindre skrik* drar förbi, ett par *ormörnar*, en *ängshökhane* och en riktig ljusglimt, bokstavligen talat, en hane *stäpphök*! En *eksångare* skymtas i buskagen inne i borgen, en *stubbstjärtseglare* susar förbi och på en plöjd åker landar ett 30-tal *vita* och en *svart stork*.

Strax före lunch verkar det spricka upp igen men vi har lessnat och rullar iväg ut mot motorvägen. ”Nu ska du se att vi ser en hel örnflock bara för att vi åker just nu” säger Linus. Vi har inte kört mer än några km innan det kommer en stor klunga med blandat örn/stork och glider norrut. Bromsar in och hoppar ut och på ett par minuter passerar minst 100 *mindre skrikörnar* och c:a 300 *vita storkar*! Sen slutar det tvärt, så beslutar oss för att fortsätta västerut mot dagens slutmål, Göksudeltat.

Den fina motorvägen tar oss snabbt förbi Adana och vidare mot Silifke. Vi stannar för lunch på en taverna längs vägen och det känns som sommar-chartersemester-Medelhavet här i värmen. Jag som f.d. charter-reseledare börjar nästan greppa efter mikrofonen av ren vana, ”..och när vi kommer till hotellet så tänk på att...”.

Vid 16-tiden når vi Tasucu, i utkanten av det stora deltaområdet, och tar in på ”skådarhotellet” Fatih. Med hjälp av Gosney`s synnerligen uppdaterade guide och lokala tips tar vi oss runt i området, lite rek inför morgondagen. Deltat är nu uppodlat och det bästa fågelområdet är sjön Akgöl och maderna runt denna. Det blåser friskt men det finns helt klart fågel att hitta här. En adult *pilgrimsfalk*, *purpur-* och *rallhägrar*, en flock *bronsibisar*, *sporrvipor* m.m. ses direkt. Från tornet vid Akgöl ses *rödhuvade dykänder*, *roständer*, ett par *purpurhöns*, *stytlöpare* och *skäggtärnor*. Vi lägger upp strategin inför morgondagen och drar oss tillbaka till hotellet och äter middag på en restaurang intill. Här träffar vi också en fransk skådargrupp och deras ledare ger nyttiga tips om några arter.

15:e april

Strax efter gryningen vid 6-tiden möter vi fransmännen och åker med dem till en stakeout för *svart frankolin*. På ett industriområde med högt gräs spelar två frankoliner med sitt gälla skrik, måttligt kul, då är nästa art desto mer spektakulär. Vid den torra flodfåran intill hittar vi, efter tips av fransmännen, två *smyrnakungsfiskare* på en ledning. Tydligt rätt svårsedd

numera här. Vi skådar oss sen runt södra delen av Akgöl, skumpiga men framkomliga vägar och har en av resans rikaste fågeldagar. Stort område och mycket kul att se.

*Rödhuva*de dykänder och ett par *marmoränder* bland de tusentals *sothönsen* ute på sjön, *dammsnäppor*, *brushanar* och *rödspovar* i kanten, *ängshök* och sjungande *korttålar* över maderna. En *vitvingad tärna* på håll, en hukande *tjockfot*, hundratals *bronsibisar*, flera *ägretthägrar* och en *minervauggla* sittande på en fiskarstuga. Står och sveper över sjön när en örn uppenbarar sig på håll, känns hot...den kränger runt...visar snart upp ovansidan fint och vi kan jubla, en ung *större skrikörn*! Riktigt grandios där den kretsar mot bergen, häftigt. Vi kör ner mot havet och går på sandstranden efter de ökenpipare som fransmännen sett här. *Svartbenta* hittas, en 50-flock *småtärnor* och, något överraskande, ett par unga *havssulor* som fiskar utanför. Det har blåst upp igen som igår och vi kör genom småbyarna upp mot Silifke. En läcker hona *aftonfalk* far förbi intill bilen.

Vi tar lite lunch i byn och lite siesta på rummet, det blåser ordentligt och sju *rallhägrar* och en ung *dvärgmå*s kämpar hårt mot vinden över hamnbassängen utanför vårt fönster. På kvällen kör vi upp i bergen ovanför Tasucu och kikar runt lite, fransmännen (igen) har tipsat om ett ställe för dvärg- och berguv. Kör på måfå och spanar i buskmarkerna, *masktörnskata* visar sig vara vanligaste fågeln här och vi får fina foton på dem. Kör till uv-stället men en väsnande grävmaskin har nog stört uvarna som håller sig tysta. Ser i alla fall vår första *klippnötväcka* och ytterligare *masktörnskator*. Kväll med middag i Tasucu och imorgon går The Döner Tour vidare...

16:e april

På morgonen kör vi upp i bergen igen, nu mot den rätt kända skådarlokalen Demircili. Slingrig bergsväg, knotiga tallar och flera hundra meter djupa diken (ravinerna alltså) leder upp till den pittoreska lilla byn. Antika lämningar sticker upp bland buskagen, lite kul att ha en romersk tempelruin intill sitt grönsaksland. Vi stannar ovanför byn och letar runt i tallskogen efter morgonens främsta målart, Krüpers nötväcka. I buskmarkerna intill vägen bjuds det fina obsar av både *rostsparv*, *masktörnskata*, *balkanmes* samt den lokala rasen av *stjärtmes*.

Vi rör oss genom den glesa, steniga tallskogen, lyssnar och spanar efter de eftertraktade fåna. En grann hane *halsbandsflug* hittas, *gök* och *härfågel*, sjungande *svarthakad sångare*, ett par livliga *klippnötväckor*, *balkanspett* och *balkanmesar*. En underlig sång vi gott och lyssnat till visar sig komma från en *mästersångare* som Linus ser kort och nämnde Linus lyckas till också lokalisera ett par *Krüpers nötväckor* som, visserligen högljudda, bara ses kort.

Vi får sen skynda oss tillbaka till hotellet för att packa våra grejor och checka ut, äta lunch och påbörja färden mot Adana där vi ska lämna in hyrbilen. Stor och fin motorväg och obefintlig trafik så vi närmar oss Adana ganska snart. Då återstår bara att hitta busstationen (där vi stämt möte med hyrbilsfirman) i en 2-miljonersstad som ingen av oss vart i förut. Resans första ösregn bidrar till ett visst vimsande i trafiken när vi frågar oss fram efter "otogar" som busstation heter på turkiska. Till slut hittar vi den och träffar firmans utsände, vi får vår 150 USD-deposition och han får sin bil, vi skaffar bussbiljett till Nidge och slår oss ner med en kebab.

Nästa etapp på vår resa är att färdas med buss upp i bergslandskapet mot Nidge, staden närmast det legendariska Demirkazik. Fin och bekväm buss som vanligt, vägen löper norrut

mellan bergsmassiv och byar som klättrar på de skogklädda höjderna. Vegetationen blir allt mer sparsam och vi är åter uppe i tidig vår efter några dagar med försommar vid kusten. Framme i det grå och ocharmiga Nidge (1.000 m.ö.h) letar vi transport till Demirkazik vilket verkar svårt så här vid 18-tiden. Dealer och prutar med ett helt uppbåd taxichaufförer och till slut tar vi en taxi för typ 150 spänn, bara för att slippa övernatta i Nidge.

Så, en stationsvagn och en pratglad turk (han sa nåt om en flaska, men han luktade inte sprit i alla fall!) tar oss de sista 5 milen i skymningen till bergsbyn, hemvistet för alla häftiga bergsarter vi ska hänga in imorgon. Taggiga snöklädda toppar reser sig runt dalen när vi kliver av vid Safak Pansion på 1.500 meters höjd. Charmigt och rustikt, men kostsamt för vår budget skulle det visa sig. Även här ett visst prutande och gnetande om priset, väl saftigt för vår del men då får vi visserligen helpension, och det dräller ju inte av hotell här ute i vildmarken heller. Bokar traktortur upp på berget imornn bitti. Ingen värme i vårt rum så det blir med kläder och under två filter man försöker somna.

17:e april

Resans kanske häftigaste dag startade med väckning redan kl. 04 då vi skulle hinna skumpa upp till snögränsen där de kaspiska snöhönsen spelar i gryningen. En viss bävan inför de förmodligen isande temperaturerna där uppe får oss att klä på oss i princip allt vi har. Traktorn mullrar igång och vi tar plats på en madrass på en träskiva, monterad över axlarna bak på traktorn! Shit, bäst att hålla i sig ordentligt med rygsäck och tub i fast grepp. Vi rullar iväg och det börjar snart skumpa och kränga upp på bergsvägarna. Det ljusnar efter hand och de storslagna bergsscenerierna framträder mer och mer. Vägen blir till ett hjulspår som slingrar iväg upp på sluttningarna och Linus och jag flinar åt varann: här sitter vi och fryser och håller på att rasa av en traktor på ett berg i Turkiet och klockan är halv fem på morgonen, allt detta för att se några hönor som ska låta där uppe nånstans. Helt normalt, väl?

Traktorn stretar vidare och vi är nu riktigt högt, c:a 2.300 m.ö.h. med snöfält runt omkring och de taggiga topparna som känns nära nu. Vid forcerandet av ännu ett snöfält så kör traktorn fast ordentligt, men vi är framme ändå som väl är. Efter att ha slitit och bökat och fått loss traktorn kan vi ta in bergslandskapet, och de *kaspiska snöhönsens* ödsliga visslingar som ekar runt om oss. Mäktigt! Vi gör upp en tid för hämtning nere i dalen och traktorn återvänder ner för berget. Vi tubar efter snöhönsen och ser flera par som knallar bland klipporna, då och då höjer hanen huvudet och låter höra den långa visslingen. En *berglärka* går en bit bort, sjungande *bergsökenfink*, *snöfinkar* och ett par *vattenpiplärkor* uppenbarar sig intill oss. Vi rör oss sakta runt och är rätt exalterade både av häftiga fågelmöten och av den fantastiska naturen. Några *svartkronade järnsparvar* far runt i ett litet snår, *alpkejor* och *alpkråkor* flyger omkring, *alpjärnsparvar* och så lyckan när en vacker hane *stentrast* sitter på en avsats.

Tar lite frukost när solen kikat över bergskammarna och man kan börja skala av sig första lagret med kläder. Fyra *ringtrastar* känns bekanta liksom de talrika *svarta rödstjärterna*, då är ett par *klippsparvar* mer pulshöjande. Framåt förmiddagen tar vi oss ner mot ravinen där murkryparna ska hålla till, ytterligare *alpjärnsparvar*, *berghöns* och *klippsvälar* ses innan vi är uppslukade av de lodräta väggarna djupt nere i ravinen. Svår att ta sig fram på en del ställen, smalt och brant och rätt vådligt. Blicken upp på klippväggarna när man borde se var man sätter fötterna istället... Ungefär halvvägs ner i ravinen ropar Linus till, en *murkrypare* har flugit runt en klippa strax framför honom! Vi hittar på den och så ytterligare en, får fina obsar av de läckra och synnerligen speciella små fåglarna. När vi står där så flyger plötsligt en maffig *berguv* ut från en klipphylla och sätter sig helt öppet, wow!

Nöjda med denna uppvisning fortsätter vi ner och vid mynningen av ravinen sitter så nästa ”specialare” och sjunger, *rödpannade gulhämplingar*. Halvbra obsar av de rastlösa små finkarna där det röda har en nästan neonlysande ton. Här också sjungande *blåtrast* och fler *klippsparvar*. Vi kommer ut på vägen och går bort mot skidcentret som vi passerade imorse med traktorn. Ett par *örnvråkar* kretsar fint i den tilltagande värmen men blir nervösa av något och börja flaxa iväg. Orsaken är en adult *kungsörn* som slår mot den ena örnråken! *Svarthakad buskskvätta* och *isabellastenskvätta* åker med av bara farten. Vi letar sen bortanför skidcentret efter finchstenskvätta men går bet på denna. Annars riktas spanet mot en av dagens stora (bokstavligen) målarter, lammgam. Outtröttligt svepande över bergskammar och massiv ger ingen gam dock. Vi hämtas vid 15-tiden av pensionatsägaren och rätt möra efter en otrolig dag i fält sjunker vi ner på terrassen med en kopp kaffe. Vi har dock inte gett upp gamen än och med fin utsikt över Aladagbergen (3.700 m.ö.h) sitter vi ett bra tag och spanar från terrassen på eftermiddagen. Till slut får jag, otroligt nog, in en stor fågel på extremt långt håll som glider och kränger sakta längs bergen. Den vänder upp några gånger och trots avståndet (8-9 km) är det ingen tvekan om arttillhörigheten, det är en *lammgam*!

Mycket belåtna med dagen slappar vi på pensionatet sen på kvällen. Middag, skrivande av obsbok, vi kan t.o.m. kolla vår email då The World Wide Web har nått även denna avkrok.

18:e april

Tar lite sovmorgon till kl. 6:30 då vi stiger upp och äter frukost. Siktat på en morgoninsats vid Emli Valley med förhoppning om fint gamväder, det var över denna dal som gamen höll sig igår. Vi får skjuts över den steniga högslätterna bort till dalen och går sen på grusvägen upp bland klippbranterna. Grönt och frodigt i botten av dalen, attraherar *klippsparvar* och *rödpannade gulhämplingar* medans *berghöns* och *klippnötväckor* hörs från branterna intill. Grått och ruggigt väder, inget vidare för rovisar. Dock sveper en *kungsörn* förbi och landar på boet på en klipphylla ovanför oss, snart ansluter den andra fågeln också! Annars är det en ganska händelsefattig morgon så vi börjar knalla tillbaka mot byn igen, överraskas av regn och söker skydd under en klippavsats.

Väl tillbaka på lodgen så packar vi ryggsäckarna, äter lite lunch, ser en *balkanspett* och kommer sen ombord på en fullknökad buss med destination Nidge. Tack för denna gång Demirkazik! Tar oss en timme att via x antal småbyar komma in till Nidge, ser *isabellor* och *asiatiska kalander* längs vägen. När vi kliver av vid busstationen sen så är det direkt ombord på en stor buss som går förbi Sultanträskan, vårt nästa mål. Så The Döner Tour går vidare i ett huj, och efter en timmes bergslandskap och thédrickande på bussen så kliver vi av och liftar sista biten till byn Ovalificik i utkanten av våtmarksområdet. Knallar i regnet mellan bönder och *storkbon* genom byn bort till Sultan Pension där vi tar in. Även här ska det förstås plockas så mycket pengar det går från oss turister så det blir ett visst prutande innan vi nöjer oss.

Blåsiget och ruggigt väder på sena eftermiddagen så vi håller oss vid pensionatet och lägger upp planen för imorgon. Träffar ett par holländare som ska åka med på en tur imorgon för 150 euro, vi satsar på apostlahästarna och de närmaste våtmarkerna. Middag med en kall Efes på kvällen.

19:e april

Upp och frukost vid 7-tiden, här blir vi haffade av en man som verkar vara ”second-in-command” när ägaren är borta med holländarna på utflykten. Han är mer frikostig med priserna och vi lyckas pruta ner en kortare utflykt till ett bra pris och drar iväg. Skumpar iväg med bil över betesmarkerna bland betande kreatur och spelflygande *dvärglärkor*. Till fots sista biten ner mot vasshavet med insprängda laguner där vi ska stakas runt med båt. Kan förstås inte gå så länge innan kul fågel ses här och där, man skulle säkerligen se mycket även utan båt i det här området. Flockar av *bronsibisar* och *natthägrar* flaxar förbi, snygga *vitvingade tärnor*, sjungande *kalanderlärka*, glidande *vadarsvalor*, kraxande *trastsångare* och en *ängshökane*.

Framme vid en liten kanal hejdas vi av ett nytt fågelmöte, *kaveldunsångare*, som visar sig vara vanlig i vassområdena. Inhängd! Och här, precis innan vi ska gå i båten, drar en fågel förbi som orsakar stor glädjetrytning. Helt överraskande hörs ett strävt ”srrriip” från en ärla som flyger över, tubar in den...en hane *citronärla*!! Att vi sen skulle se oss mätta på dem under dagen kunde vi ju inte veta då.

En kille stakar ut den enkla plåtekan med en lång pinne, vi sitter längs fram och ser vassridåerna längs kanalen glida förbi. *Skäggmesar* och *vattenrall* hörs där inne, *kaveldunsångare* hoppar fram och visar sig fint och en *purpurhäger* flaxar iväg. Snart kommer vi ut och kan gå i land på fast mark ute bland lagunerna, mitt i fågelområdet. *Årtor* och *stjärtänder*, *rödhuvede dykänder* och *skedstorkar* och ett par *ägretthägrar* flyger runt. Plötsligt stöter vi ännu en *citronärla* och snart hittar vi fler på marken som ses fint, bara hanar. Eufori! Groteskt läcker fågel och så sex-sju stycken också, helt oväntat. Fem *vadarsvalor* står en bit bort, *svarttärna* blir ny resart liksom de fem *kohägrar* som vilar på några tuvor. En slank kärrhök kommer svepande bland de talrika *brunhökarna*, kan studeras i tuben och visar sig vara en 2k *stäpphök*!

Avnjuter fler av de läckra *vitvingade tärnorna*, hör en sjungande *vassångare* och tubar in en *örnvråk* innan vi stakas tillbaka till land och går sakta tillbaka mot Sultan Pansion. Mäktat nöjda med suveränt bra skådning, och till det pris som vi till slut fick också. Vi äter lite lunch innan vi packar oss ut och kommer iväg med en buss mot Kayseri, miljonstaden mitt i Anatolien och den sista anhalten på The Döner Tour.

Kayseri visar sig riktigt trevligt och gemytligt i vårsolen. Söder om stan och liksom vakande över den reser sig en nästan 4.000 meter hög snöklädd vulkan, smärtsamt vacker mot den blå himlen. Hittar ett enkelt rum där vi dumpar ryggsäckarna innan vi går och äter lunch nr. 2. På eftermiddagen sitter vi på ett internetcafé och jag bokar min nattbussbiljett till Istanbul. Kvällen är ju den sista på The Döner Tour så vi lyxar till det med besök på ett hamam (liksom första kvällen i Istanbul) och god middag på restaurang där ytterligare en kebabvariant, iskender, avnjutes.

Så, vid 22-tiden skiljs vi åt, säger tack för den här gången och jag hoppar på bussen mot Istanbul. Linus sover ut i Kayseri innan hans äventyr fortsätter mot Kappadokkien och de underjordiska byarna. Imorn kväll sitter jag själv på flyget mot Kairo, Egypten, Afrika...

Sammanställt av Tomas Haraldsson Kreta maj 2005

tomasharaldsson@hotmail.com
blomqvistlinus@hotmail.com

Artlista

Då detta inte var någon seriös ”clean-up”-skådarresa så har vi inte bemödat oss med någon totalt utförlig artlista. Nedan räknas samtliga observerade arter upp och de intressantare arterna kommenteras. För de vanligare Medelhavsarterna har vi nöjt oss med att skriva t.ex. ”flera obsar” eller ”rätt vanlig”.

Grågås	
Rostand	några par Akgöl
Bläsand	
Snatterand	
Kricka	
Gräsand	
Stjärtand	
Årta	
Skedand	
Marmorand	2 ex Akgöl
Rödhuwad dykand	rätt vanlig Akgöl och Sultanträsket
Brunand	
Kaspisk snöhöna	3 par + spelande Demirkazik
Berghöna	rätt vanlig runt Demirkazik
Visselhöna	3 ex wadin, Birecik och 2 ex platån, Halfeti
Svart frankolin	flera spelande ex runt Tasucu och Akgöl
Smådopping	
Skäggdopping	
Medelhavslira	vanlig i Bosporen, Istanbul
Havssula	2 yngre ex fiskande i havet utanför Akgöl
Storskarv	
Toppskarv	flera ex Bosporen, Istanbul
Dvärgskarv	rätt vanlig Birecik + enstaka obsar
Natthäger	Birecik, Akgöl och Sultanträsket
Kohäger	5 ex Sultanträsket
Rallhäger	
Silkeshäger	
Ägretthäger	enstaka Akgöl och Sultanträsket, totalt runt 10 ex
Gråhäger	

Purpurhäger	enstaka Akgöl och Sultanträsket, totalt runt 10 ex
Svart stork	flera obsar
Vit stork	rätt vanlig, bl.a. 300 ex mot N Topprakkale
Bronsibis	vanlig Akgöl och Sultanträsket
Eremitibis	lätsedd runt Birecik, c:a 25 ex
Skedstork	flera obsar
Större flamingo	Akgöl
Brun glada	som mest 65 ex Birecik
Lammgam	1 ex Demirkazik
Smutsgam	2 ex Halfeti
Ormörn	flera obsar, totalt 8-10 ex
Brun kärrhök	
Stäpphök	1 hane mot N Topprakkale och 1 2k Sultanträsket
Ängshök	flera obsar, totalt 7-8 ex
Sparvhök	
Ormvråk	
Örnvråk	flera obsar, totalt 10-12 ex
Mindre skrikörn	sträck vid Halfeti och Topprakkale (125 ex), i övrigt enstaka obsar
Större skrikörn	1 subadult ex Akgöl
Kungsörn	1 par vid bo Demirkazik
Hökörn	1 subadult väster om Gaziantep
Fiskgjuse	
Tornfalk	
Aftonfalk	1 hona Akgöl
Stenfalk	
Lärfalk	
Pilgrimsfalk	
Vattenrall	
Rörhöna	
Purpurhöna	2 ex Akgöl
Sothöna	
Trana	
Styltlöpare	Akgöl och Sultanträsket
Skärfläcka	
Tjockfot	1 ex Akgöl
Rödvingad vadarsvala	5 ex Sultanträsket
Mindre strandpipare	
Svartbent strandpipare	Akgöl m.m.
Kustpipare	
Sporrvipa	Akgöl
Tofsvipa	
Småsnäppa	bl.a. 100 ex Akgöl
Mosnäppa	
Brushane	
Enkelbeckasin	
Rödspov	

Svartsnäppa	
Rödbena	
Dammsnäppa	30 ex Akgöl
Gluttsnäppa	
Skogssnäppa	
Grönben	
Drillsnäppa	
Roskarl	
Svarthuvad mås	Bosporen, Istanbul
Dvärgmås	
Skrattmås	
Långnäbbad mås	Akgöl
Silltrut	
Medelhavstrut	
Kentsk tärna	
Fisktärna	
Småtärna	
Skäggjärna	Akgöl och Sultanträsket
Svartjärna	
Vitvingad tärna	Akgöl och Sultanträsket
Svartbukig flyghöna	två flockar Birecik, c:a 20 ex
Tamduva	
Ringduva	
Turkduva	
Palmduva	vanlig i tätorter
Skatgök	1 ex vardera Birecik och Halfeti
Gök	
Blek dvärguv	2 ex på caféet, Birecik
Berguv	1 ex i ravinen, Demirkazik
Tornseglare	
Alpseglare	rätt vanlig
Stubbstjärtseglare	kolonier i Birecik och Halfeti, 1 ex Topprakkale
Smyrnakungsfiskare	2 ex mellan Tasucu och Akgöl
Kungsfiskare	Sultanträsket
Gråfiskare	1 ex Birecik
Biätare	flera sträckflockar
Härfågel	hyfsat vanlig
Balkanspett	flera obsar
Mindre hackspett	
Kalanderlärka	sjungande vid bl.a. Halfeti (platån) och Sultanträsket
Asiatisk kalanderlärka	flera obsar på högslätterna, flockar vid Halfeti och Demirkazik
Korttållärka	flera obsar
Dvärglärka	vanlig vid Sultanträsket
Tofslärka	
Berglärka	på flera platser runt Demirkazik

Backsvala	
Klippsvala	bl.a. Demirkazik
Ladusvala	
Rostgumpsvala	rätt vanlig
Hussvala	
Trädpiplärka	
Rödstrupig pipelärka	bl.a. vid Akgöl och Sultanträsket
Vattenpiplärka	2 ex Demirkazik
Gulärta	
Citronärta	6-7 hanar Sultanträsket
Sädesärta	
Levantbulbyl	rätt vanlig
Gärdsmyg	
Svartkronad järnsparv	3-5 ex Demirkazik
Alpjärnsparv	8-10 ex Demirkazik
Blåhake	
Svart rödstjärt	
Rödstjärt	
Buskskvätta	
Svarthakad buskskvätta	flera obsar
Isabellastenskvätta	rätt vanlig på högslätterna, t.ex. vid Demirkazik och Sultanträsket
Stenskvätta	
Medelhavsstenskvätta	rätt vanlig
Stentrast	2 par Demirkazik
Blåtrast	rätt vanlig i lämplig biotop, t.ex. Halfeti och runt Demirkazik
Ringtrast	Demirkazik
Koltrast	
Cettisångare	flera obsar
Streckad prinia	bl.a. vid Birecik och Akgöl
Vassångare	1 sj Sultanträsket
Kaveldunsångare	rätt vanlig Sultanträsket
Sävsångare	
Trastsångare	flera sj Sultanträsket
Eksångare	flera obsar
Östlig sammethätta	rätt vanlig runt Birecik och Halfeti
Svarthakad sångare	2 sj Demircili
Mästersångare	1 sj Demircili
Ärtsångare	
Törnsångare	
Svarthätta	
Balkansångare	1 ex norr om Birecik
Gransångare	
Lövsångare	
Kungsfågel	
Halsbandsflugsnappare	1 hane Demircili
Svartvit flugsnappare	
Skäggmes	

Stjärtmes	
Balkanmes	flera ex Demircili
Svartmes	
Blåmes	
Talgoxe	
Krüpers nötväcka	flera ex Demircili
Östlig klippnötväcka	rätt vanlig runt Halfeti, även sedd väster om Gaziantep
Klippnötväcka	norr om Tasucu, Demircili och Demirkazik
Murkrypare	2 ex ravinen, Demirkazik
Sommargylling	1 ex Birecik
Rödhuwad törnskata	flera obsar
Masktörnskata	10-12 ex på två stopp N Tasucu och 4-5 ex Demircili

Nötskrika	
Skata	
Alpkaja	Demirkazik
Alpkråka	Demirkazik
Kaja	
Råka	
Kråka	
Korp	
Stare	

Gråsparv	
Spansk sparv	flera obsar
Pilfink	
Stensparv	rätt vanlig i lämpliga biotoper
Snöfink	flera obsar runt Demirkazik
Bofink	
Rödpannad gulhämpling	på flera håll runt Demirkazik
Gulhämpling	rätt vanlig
Grönfink	
Steglits	
Hämpling	
Bergsökenfink	flera ex, bl.a. sj, Demirkazik
Stenknäck	
Klippsparv	på flera håll runt Demirkazik
Ortolansparv	
Rostsparv	5-6 ex Demircili
Sävsparv	
Kornsparv	vanlig